

**Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 47 hallituksen esityksestä työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 235 työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 2 päivänä huhtikuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. O. Ojalan ym. lakialoitteen n:o 11 laiksi työttömyysturvalain 14 §:n kumoamisesta, eduskunnan 4 päivänä marraskuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. U. Anttilan ym. lakialoitteen n:o 49 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja eduskunnan 25 päivänä marraskuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 54 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Edelleen valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi eduskunnan 7 päivänä kesäkuuta 1991 valiokuntaan lähettämän ed. Tainan ym. toivomusaloitteen n:o 1593/1991 vp työttömyyspäiväraha-oikeuden korvaamisesta opintotuella alle 18-vuotiaiden osalta, eduskunnan 13 päivänä maaliskuuta 1992 valiokuntaan lähettämät ed. Lahti-Nuutilan ym. toivomusaloitteen n:o 335/1992 vp työttömyysturvan peruspäivärahan tarveharkinnan poistamisesta ja ed. Vistbackan ym. toivomusaloitteen n:o 353/1992 vp yhdenvertaisuuden turvaamiseksi työttömyysturvaa myönnettäessä sekä eduskunnan 14 päivänä huhtikuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 196 nuorten työllistämistuen lisäämisestä sairaiden ja vammaisten auttamiseksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti ovat perustuslakivaliokunta ja työasiainvaliokunta antaneet lausuntonsa. Perustuslakivaliokunnan lausunto n:o 32 ja työasiainvaliokunnan lausunto n:o 3 ovat tämän mietinnön liitteenä.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina sosiaali- ja terveysministeri Jorma Huuhtanen, valtiovarainministeri Iiro Viinanen,

hallitusneuvos Tuulikki Haikarainen, apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen ja vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylitarkastaja Pasi Järvinen ja ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, tarkastaja Elisa Rauhamaa ja yhteyssihteeri Irma Kortesoja eläketurvakeskuksesta, toimituspäällikkö Erkki Sahlberg kansaneläkelaitoksesta, toimitusjohtaja Jussi-Pekka Alanen ja erityisasiantuntija Sirkka-Liisa Karhunen Suomen Kuntaliitosta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta edustaen myös Työttömyyskassojen keskuskaa, asiamies Riitta Wärn Liiketyönantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Mirja Janérus ja tutkimussihteeri Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalishteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, sosiaaliasiainshteeri Kai Libäck Akavasta, sosiaalishteeri Aarne Lehkonen Valtion Yhteisjärjestö VTY:stä, johtaja Rauno Vanhanen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Juhani Talonen Työttömyyskassojen Yhteisjärjestöstä, puheenjohtaja Seppo Vainio Työttömien Valtakunnallisesta Yhteistoimintajärjestöstä, leipomoammattiosaston työntekijä Päivi Uljas, Helsingin työttömien puheenjohtaja Markku Kekäläinen ja puheenjohtaja Markku Ukkonen Kaveria ei jätetä -projektista, puheenjohtaja Ari Mäkelä Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta, sosiaalishteeri Marja Lahtinen Suomen Ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijat ry:stä sekä oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu, oikeustieteen tohtori Matti Mikkola, professori Ilkka Saraviita ja apulaisprofessori Martin Scheinin.

#### Hallituksen esitys ja eduskunta-aloitteet

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työttömyysturvajärjestelmää muutettavaksi siten, että työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä

on 18 vuoden ikä. Peruspäivärahan saamisedellytyksenä olisi myös vähintään kuuden kuukauden työssäolo. Peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Siirtymäsäännöksellä turvattaisiin lain voimaan tullessa peruspäivärahalla olevien oikeus vähintään 300 päivän peruspäivärahaan lain voimaantulon jälkeen. Työssäoloehdon täyttäneiltä peruspäivärahan saajilta ei edellytetäisi taloudellisen tuen tarvetta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Työmarkkinatuki koskisi sellaisia työttömiä, jotka peruspäivärahaa koskevien muutosten johdosta jäisivät työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelle. Työmarkkinatukea maksettaisiin enintään 300 päivältä ja se vastaisi tasoltaan nykyistä työttömyysturvan peruspäivärahaa. Työmarkkinatukeen ei kuitenkaan sisälly lapsikorotusta eikä siinä ole omavastuu-aikaa. Vanhempiensa luona asuvalle ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevalle maksettaisiin osittaista työmarkkinatukea.

Työmarkkinatuen saamisen edellytyksenä on taloudellisen tuen tarve. Vailla ammatillista koulutusta olevalle henkilölle työmarkkinatukea maksettaisiin neljän kuukauden odotusajan jälkeen. Työttömyyspäivärahan päättymisen johdosta työmarkkinatukeen oikeutettu saisi sen ilman odotusaikaa ja tarveharkintaa. Työmarkkinatuen saajan on oltava kokoaikainen työnhakija työvoimatoimistossa, työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä. Tukea saisi työnhau ja työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ajalta, viimeksi mainitulta ajalta ilman tarveharkintaa. Työmarkkinatuki maksettaisiin valtion varoista. Tuen myöntäisi ja maksaisi kansaneläkelaitos. Muutoksenhakujärjestelmä vastaa työttömyysturvan muutoksenhakujärjestelmää.

Esitetyt muutokset edellyttävät eräitä tarkistuksia työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annettun lakiin ja eläkelainsäädäntöön. Sillä on yhtymäkohdat myös opintotukilainsäädännön uudistamista koskevaan hallituksen esitykseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Lakialoitteessa n:o 11 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi työttömyysturvalain muutos, jonka nojalla peruspäivärahan tarveharkinnasta luovuttaisiin.

Lakialoitteessa n:o 49 ehdotetaan rinnakkaisaloitteena hallituksen esitykselle n:o 235, että työttömyysturvalakiin otetaan työharjoittelua koskevat säännökset. Työharjoittelu tapahtuisi

työsuhteessa ja edellyttäisi työttömän suostumusta.

Lakialoitteessa n:o 54 ehdotetaan alle 25-vuotiaille ja yli 300 päivää työttömänä olleille oikeutta työhön tai koulutukseen kuuden kuukauden ajaksi sekä heidän opiskelumahdollisuuksiensa edistämistä. Työttömyysturvaa voitaisiin maksaa myös sivutoimisille opiskelijoille. Työttömän asemaan, hänen tekemäänsä työhön ja työharjoitteluun sekä hänen saamiinsa etuuksiin esitetään eräitä muutoksia sekä peruspäivärahan määrä ehdotetaan korotettavaksi 125 markkaan. Työeläkelakeihin tehtäisiin eräitä muutoksia, jotta eräitä väliinpuotoamistilanteita voitaisiin korjata.

Toivomusaloitteessa n:o 1593/1991 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin työttömyyspäivärahan ikärajan nostamiseksi 18 ikävuoteen ja opintotuen kehittämiseksi niin, etteivät taloudelliset syyt ohjaa alle 18-vuotiaita hakeutumaan työttömyyskortistoon.

Toivomusaloitteessa n:o 335/1992 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pikaisesti ryhtyisi toimenpiteisiin työttömyysturvan peruspäivärahan tarveharkinnan poistamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 353/1992 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin kansalaisten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi työttömyysturvaa haettaessa siten, etteivät puolison tulot alentaisi ns. peruspäivärahaa saavan päivärahaa.

Toivomusaloitteessa n:o 196 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ottaisi talousarvioesitykseen määrärahoja nuorten työllistämistukeen, jonka nojalla nuoria veloitettaisiin tekemään hyödyllistä yhteiskunta-palvelua sairaitten, vanhusten, lapsien, vammaisten ja ikääntyneiden sotaveteraanien auttamiseksi.

## Valiokunnan kannanotot

### *Yleistä*

Sosiaali- ja terveystoimikunta pitää yleisesti ottaen hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia oikeansuuntaisina siltä osin, kuin niillä pyritään aktivoimaan työttömänä olevaa henkilöä ja parantamaan toimeentuloturvan puutteita. Tuen edellytyksenä olevan työllistymistä edistävän työharjoittelun, koulutuksen, ammatinva-

linnanohjauksen tai kuntoutuksen vaatiminen on oikeasuuntainen toimenpide. Peruspäivärahan tarveharkinnan poistaminen vuonna 1994 päivärahalle tuleville parantaa myös miesten ja naisten välistä tasa-arvoa, koska tarveharkinta on useimmissa tapauksissa alentanut naispuolisen työttömän päivärahaa hänen miehensä tulojen perusteella. Samalla molemmille puolisoille syntyy itsenäinen oikeus toimeentuloon. Toisaalta esitykseen sisältyy sellaisia ehdotuksia, jotka perustuslakivaliokunta on katsonut hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin vastaiseksi tai toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikentäväksi. Tästä syystä valiokunta esittää lakiehdotuksiin huomattavasti muutoksia.

Toimeentulon turvaamisen kokonaisuus eri elämäntilanteissa on selvitettävä. Toimeentulon on oltava riittävä. Toimeentulon rahoitus eri osapuolten, valtion, kuntien, työnantajien ja vakuutettujen kesken on selvitettävä oikeudenmukaisen kokonaisuuden luomiseksi.

Valiokunta korostaa työttömien aktiivisuuden tukemista. Yhtenä mahdollisena ratkaisuna erittäin huonossa työllisyystilanteessa saattaa olla, että työttömyyspäivärahalla tuetaan työllistymistä. Työttömyysturvan on tuettava myös opiskelua, ja lyhytaikaiset työt eivät saa johtaa myöhempiin työttömyysturvan menetyksiin.

*Valiokunta edellyttää* hallituksen huolehtivan siitä, että työttömyyden aikana on mahdollisuus opiskeluun, ottamalla työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutustuen tasossa huomioon opiskelusta aiheutuvat kustannukset sekä tuen korottamisen motivoiva merkitys. Ilman työttömyysturvaa, työvoimapolitiittista aikuiskoulutustukea tai opintotukea jäävien ja opintoja harjoittavien henkilöiden asema on selvitettävä. Lyhytaikaisten töiden vastaanottamista on edistettävä varmistamalla, ettei se johda kohtuuttomiin menetyksiin myöhemmässä työttömyysturvassa. Kiireellisesti on myös selvitettävä, miten lasten kotihoidon tuki järjestetään silloin, kun edunsaaja on yksinhuoltaja tai kun perheen molemmat huoltajat ovat työttömiä, jotta se ei vaikuta työttömyyspäivärahaan.

*Valiokunta edellyttää*, että hallitus selvittää, johtaako osittainen työmarkkinatuki muun lainsäädännön periaatteiden kanssa ristiriitaiseen huoltovelvollisuuteen kahden sukupolven asuessa samassa taloudessa.

Lakiehdotus ottaa tarpeellisella tavalla huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaantulon, jonka johdosta työttömyysturvan saamisestoja on välttämätöntä kiristää asettamalla työssäoloehto. Näin ei lyhytkestoisella työskentelyllä pääse Suomen työttömyysturvan piiriin.

Yrittäjien työttömyysturvan aikaansaamista on kiirehdittävä, koska tämä hallituksen esitys antaa yrittäjille oikeuden vain harkinnanvaraiseen työmarkkinatukeen.

Joustavan eläkeiän lainsäädännön tarkistamisen yhteydessä syntyi työttömyyseläkkeen voimaantulosäännöksen johdosta tilanne, joka kohtelee osittain sattumanvaraisesti henkilöitä sen suhteen, millaiseksi heidän oikeutensa saada työttömyyseläke muodostuu. Tämän ongelman poistamiseksi tulisi rekisteröidä henkilöt, jotka ovat täyttäneet 55 vuotta ja joilla vuodenvaihteessa 1993—94 on oikeus työttömyyspäivärahaan tai joilla katsotaan olevan oikeus työttömyyspäivärahaan. Näin voidaan välttää myöhemmät epävarmat ja hankalat selvitykset asiasta.

#### *Yksityiskohtaiset muutosehdotukset*

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa työmarkkinatuesta annettavan lain 27 §:stä poistettavaksi työmarkkinatuen enimmäiskeston. Tällöin lakiehdotus perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti ei vaadi perustuslain säätämisyjärjestystä hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin nojalla. Tämä merkitsee samalla sitä, että toimeentulotukimenot eivät kasva sellaisella tavalla, jota on ennakoitu ajallisesti rajoitetun työmarkkinatuen johdosta.

Tämä edellyttää samalla työharjoittelusta työvoimatoimiston ja harjoittelupaikan järjestäjän kesken tehtävän sopimuksen määräaikaisuutta, koska työharjoittelusopimus saattaisi muutoin muodostua kestoltaan rajoittamattomaksi, mitä ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena. Samalla syntyy tarve säätää työharjoittelusopimuksesta tarkemmin asetuksella. Näitä koskevat säännökset ovat työmarkkinatukilain 8 §:ssä.

Perustuslakivaliokunnan lepäämäänjättämismahdollisuuksia koskevien huomautusten johdosta valiokunta ehdottaa ensinnäkin työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin muutosehdotuksen poistamista, jolloin päivärahan saamisoi- keus säilyy 17 vuotta täyttäneillä. Tähän liittyen myös työttömyysturvan peruspäivärahan työs-

säolohtoa koskevaa ikärajaa on tarpeellista alentaa 16 vuoteen, jotta periaatteessa voi täyttää työssäsäoloehdon ennen 17 vuoden täyttämistä. Myös työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:ään tulee ikärajan muuttamisen johdosta tehdä vastaava muutos.

Perustuslakivaliokunta totesi myös, että työmarkkinatuen neljän kuukauden odotusaika on liian pitkä toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta. Valiokunta ehdottaa työmarkkinatukilain 16 §:n odotusaikaa koskevaa säännöstä muutettavaksi siten, että edellytetään yhteensä kolmen kuukauden työssäoloa, itsenäisenä yrittäjänä toimimista tai työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa oloa taikka työmarkkinatukilain 2 luvun tarkoittamaa toimintaa.

Jotta toimeentulon lakisääteinen perusturva ei heikkenisi, ehdotetaan työmarkkinatukeen otettavaksi työttömyysturvalakia vastaava lapsikorotus. Säännös tästä ehdotetaan sijoitettavaksi 23 §:n uudeksi 2 momentiksi. Vastaavasti työmarkkinatuella olevan aseman pysyttämiseksi peruspäivärahaa vastaavana ehdotetaan työmarkkinatukilain 25 §:ään otettavaksi säännös, jonka mukaan 55 vuotta täyttänyttä henkilöä kohdellaan tuen tarvetta arvioitaessa samalla tavalla kuin peruspäivärahalla olevaa. Sen johdosta, että työmarkkinatuki muuttuu kestoaltaan rajoittamattomaksi, tulee työmarkkinatuessa olla tarveharkinta myös sellaisen henkilön osalta, joka siirtyy vailla tarveharkintaa olevan työttömyysturvan määräajan päättymisen johdosta työmarkkinatuella. Tämä on tarpeellista myös edellä mainittujen muutosten rahoittamiseksi. Valiokunta ehdottaa työmarkkinatukilain 25 §:ään otettavaksi säännöksen, jonka mukaan taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä 180 ensimmäiseltä työmarkkinatuella olopäivältä henkilöltä, joka siirtyy edellä mainitulla tavalla työttömyysturvan piiristä työmarkkinatuella. Työmarkkinatukilain 25 §:ään ehdotetaan otettavaksi myös säännökset, joilla määritellään 180 päivän laskeminen uudestaan silloin, kun henkilö uudelleen täyttää työmarkkinatuen saamisen ehdot. Vastaava muutos on tarkoituksenmukaista tehdä työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen saamisedellytysten laskentaan.

Työmarkkinatuki maksetaan ilman tarveharkintaa sinä aikana, jona henkilö on työharjoittelussa, koulutuksessa tai kuntoutuksessa. Vanhempiansa luona asuva, jonka työmarkkinatukea on tästä syystä leikattu, ei kuitenkaan voisi saada näissäkään tapauksissa tukea täysimääräi-

senä. Aktiivisiin työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin osallistumisen motivaation korottamiseksi ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi on perusteltua myöntää työmarkkinatuki täysimääräisenä mainittujen toimenpiteiden ajalta.

Työmarkkinatuesta annettuun lakiin tulee valiokunnan saaman tiedon mukaan lisätä säännös, jolla säädellään työmarkkinatuen suuruutta silloin, kun henkilö saa samanaikaisesti sivutuloa tai jotakin muuta sosiaalietuutta. Säännöksen tulisi vastata työttömyysturvalain 21 §:n 2 momentin ja 27 §:n 1 momentin yhteensovittussäännöksiä. Kun hallituksen esitykseen n:o 237 sisältyy lisäksi työttömyysturvalain 21 §:n 2 momentin kumoaminen, tulee säännös kirjoittaa ottaen tämä huomioon.

Edelleen valiokunnan saaman tiedon mukaan ansioeläkelain muutosta vastaavasti tulee työmarkkinatukea koskevaan lainsäädäntökokonaisuuteen liittää kansaneläkelain vastaavat muutokset ja ottaa asia huomioon myös laissa kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 5 momentin muuttamisesta ja perhe-eläkelain 30 §:ssä.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan tulee työntekijän eläkelain 4 c §:n 3 kohdasta poistaa viittaus työmarkkinatukilakiin. Samalla poistuu epäselvyys, johon perustuslakivaliokunta viittaa pohtiessaan lepäämään jättämisen mahdollisuutta. Esityksen yhteensovittamiseksi hallituksen esityksen n:o 237 kanssa on 3. lakiehdotukseen tarpeen tehdä eräitä teknisiä korjauksia. Lisäksi lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkelain 1 §:n viittaussäännöksissä on hallituksen esitysten n:o 282 ja n:o 117 puutteellisen yhteensovittamisen johdosta tehtävä viittaussäännöksiä koskevia korjauksia.

Edellä esitetyistä muutoksista aiheutuu myös eräitä teknisiä tarkistuksia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveystoimintavalioikunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Edellä esitettyyn viitaten valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä 6. ja 7. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattoman,*

*että 1.—5. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina ja*

*että hyväksyttäisiin uusi 8.—10. lakiehdotus seuraavasti:*

## 1.

**Laki****työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 14 § ja 47 §:n 1 momentin 5 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 14 § osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1365/90) ja 47 §:n 1 momentin 5 kohta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1367/90), sekä *muutetaan* 3 §:n 3 momentti, (*poist.*) 13 §, 22 §:n 2 momentti ja 26 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 momentti mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1367/90), 13 § muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (226/87 ja 1652/92), 26 § osittain muutettuna 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89), mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (*poist.*) ja 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla lailla (665/93), seuraavasti:

3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 §

(*Poist.*)

13 §

*Oikeus peruspäivärahaan*

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana ollut 26 viikkoa (*tarkastelujakso*) sellaisessa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia tai jonka työsopimuksen mukainen

säännöllinen työaika on tasoittumisjakson aikana ollut keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei työalalla ole työehtosopimusta, paikkakunnalla maksettavan käyvän palkan mukainen. Työssäoloehdon täyttymisessä otetaan huomioon työ, jota henkilö on tehnyt täytettyään 16 vuotta. Lisäksi työssäoloehtoon sovelletaan mitä 16 §:n 3—5 momentissa säädetään.

22 ja 26 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 2.

**Laki****työmarkkinatuesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

**Yleiset säännökset**

1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

**Työvoimapolitiittiset toimenpiteet**

5—7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 8 §

*Työharjoittelusopimus*

Työvoimatoimisto tekee harjoittelupaikan järjestäjän kanssa työharjoittelusta *määräaikaisen* sopimuksen, josta tulee käydä ilmi harjoittelun suoritus aika ja tehtävät, joita harjoitteluun osallistuva työmarkkinatuen saaja suorittaa työharjoittelun aikana, sekä harjoittelupaikan yhteyshenkilö. *Työharjoittelusopimuksesta säädetään tarkemmin asetuksella.*

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

## 9—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 3 luku

**Työmarkkinatuen saamisen edellytykset**

## 13—15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 16 §

*Odotusaika*

Edellä 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maksetaan työmarkkinatukea sen jälkeen, kun hän työvoimatoimistoon ilmoittauduttuaan tai ilmoittautumistaan edeltäneen kahden vuoden tarkastelujakson aikana on ollut yhteensä kolme kuukautta työssä, itsenäisenä yrittäjänä tai työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa taikka 2 luvussa tarkoitetussa työharjoittelussa, koulutuksessa, työkokeilussa tai työhallinnon järjestämässä kuntoutuksessa. Tätä rajoitusta ei sovelleta henkilöön, joka on tullut työmarkkinoille valmistuttuaan ammattiin oppilaitoksesta.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

## 17—22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 4 luku

**Työmarkkinatuen suuruus ja kesto**

## 23 §

*Työmarkkinatuen määrä*

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

*Työmarkkinatuen saajalle, jolla on huollettavanaan 18 vuotta nuorempi lapsi, maksetaan tuki*

*korotettuna lapsikorotuksella, joka on työttömyysturvalain 24 §:ssä säädetyn suuruinen. (Uusi)*

(3 mom. kuten hallituksen esityksen 2 mom.)

## 24 §

*Työmarkkinatuen tarveharkinta*

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

*Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, työmarkkinatukena maksetaan enintään työttömyysturvalain 27 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu markkamäärä. (Uusi)*

(5 mom. kuten hallituksen esityksen 4 mom.)

## 25 §

*Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa*

Taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä 180 ensimmäisen päivän aikana sellaiselta henkilöltä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi. *Henkilölle, joka on täyttänyt työttömyysturvalain 13 ja 16 §:ssä säädetyn työssäoloehdon ja saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaisen enimmäismäärän, aloitetaan sanotun 180 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen täyttää työmarkkinatuen saantiehtot.*

*Taloudellisen tuen tarvetta ei myöskään edellytetä sellaiselta 55 vuotta täyttäneeltä henkilöltä, joka työttömäksi joutuessaan on täyttänyt työttömyysturvalain 13 §:n 2 momentissa tai 16 §:n 2—5 momentissa tarkoitetun työssäoloehdon.*

(3 mom. kuten hallituksen esityksen 2 mom.)

## 26 §

*Osittainen työmarkkinatuki*

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

*Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta aikana, jona henkilö on 2 luvussa tarkoitetussa koulutuksessa, työharjoittelussa, työkokeilussa taikka työhallinnon järjestämässä kuntoutuksessa. (Uusi)*

## 27 §

*Työmarkkinatuen kesto*

*Työmarkkinatuki on kestoaltaan rajoittamaton. Työ- ja työmarkkinatukipäivien lukumäärä kunkin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi.*

(2 ja 3 mom. poist.)

5 luku  
Työmarkkinatuen hakeminen ja maksaminen

28 ja 29 §  
(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku  
Muutoksenhaku

30—33 §  
(Kuten hallituksen esityksessä)

7 luku  
Erinäisiä säännöksiä

34 §  
*Työvoimapoliittinen lausunto*  
Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta

antaa kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle lausunnon 13—22 §:ssä, 25 §:n 3 momentissa ja 26 §:n 2 momentissa säädettyjen työmarkkinatuen edellytysten täyttymisestä. Lausunto annetaan 15 §:ssä säädetystä edellytyksistä ainoastaan siltä osin kuin työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain (602/84) 5 §:n 1 momentin 3, 8 ja 10 kohdassa sekä 2, 5 ja 6 momentissa työttömyyspäivärahasta säädetään.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

35—40 §  
(Kuten hallituksen esityksessä)

8 luku  
Voimaantulosäännökset

41 ja 42 §  
(Kuten hallituksen esityksessä)

### 3.

## Laki

### työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 15 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

15 §  
*Oikeus koulutustukeen*

Koulutustukeen on oikeus 17 vuotta täytäneellä opiskelijalla, joka työttömäksi jäädessään tai koulutuksen aloittaessaan on täyttänyt työttömyysturvalain 13 §:n 2 momentissa tai 16 §:ssä tarkoitettua työssäoloehdon ja joka ei ole saanut työttömyyspäivärahaa työttö-

myysturvalain 26 §:ssä tarkoitettua enimmäis-aikaa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

15 a §  
(*Poist.*)

Voimaantulosäännös  
(Kuten hallituksen esityksessä)



## 4.

**Laki****työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 c §:n 1 momentin (*poist.*) 4 kohta sekä 3 momentti, 4 l §:n 3 momentti, 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti sekä 19 a §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 c §:n 1 momentin (*poist.*) 4 kohta sekä 3 momentti ja 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93), 4 l §:n 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (612/91) ja 19 a §:n 3 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (50/85), seuraavasti:

## 4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisella työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

(3 kohta *poist.*)

(4 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

## 4 l §

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 6 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain mukaista päivärahaa, tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea *enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta* päiviltä;

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

## 19 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

## 5.

**Laki****lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 1 §:n 1 momentti ja 7 §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti *päivänä* *kuuta 1993* annetussa laissa ( /93) ja 7 §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93), seuraavasti:

1 § (*uusi*)

Työntekijälle, joka sen vuoden jälkeen, jona hän on täyttänyt 13 vuotta, työskentelee metsätyössä, uiittotyössä, maatalo- ja puutarhatalou-

den eri töissä, maa-, vesi- ja talonrakennustyössä, maanparannustyössä, turveteollisuustyössä, satamatyössä tai kotimaanliikenteen aluksissa tai, sikäli kuin asetuksella säädetään, muulla sellai-



sella alalla, jolle lyhtyaikaiset työsuhteet ovat luonteeltaan normaalia, on työnantajan kustannettava eläketurva vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä tällaisen työntekijän omaisille työeläketurva tämän lain mukaan. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseen siten kuin 10 c §:ssä säädetään. Jos tässä laissa ei toisin säädetään, on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain (395/61) 3 §:n 2—4 momentissa, 4 §:n 1, 3 ja 5 momentissa, 4 a—4 d ja 4 f—4 n §:ssä, 5 §:n 6 momentissa, 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, (poist.) 12, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 e, 20—21 b, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

## 7 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 540 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joita työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain ( /93) mukaista työmarkkinatukea enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös  
(Kuten hallituksen esityksessä)

## 8.

**Laki****kansaneläkelain muuttamisesta**

*Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 22 a §:n 1 momentin 4 kohta ja 2 momentti, 22 c §:n 1 momentin 4 kohta ja 43 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 22 a §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti sekä 22 c §:n 1 momentin 4 kohta 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (564/93) ja 43 a §:n 2 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (53/85), seuraavasti:*

## 22 a §

Sen estämättä, mitä 22 §:ssä säädetään, 58 vuotta täyttäneellä vakuutetulla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluineisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Eläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että vakuutettu on joko lopettanut ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa voidaan arvioida kuukaudessa pienemmäksi kuin 689,58 markkaa. Työn lopettamisen tai ansiotulojen vähentymisen tulee olla tapahtunut aikaisintaan 360 päivää ennen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen tai työntekijäin

eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen osaeläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamista. Tällöin jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta vakuutettu on saanut:

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain ( /93) mukaista työmarkkinatukea enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

Poiketen siitä, mitä 1 momentin kolmannessa virkkeessä säädetään työn lopettamisen tai ansiotulojen vähentymisen ja yksilölliseen varhaiseläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa

tarkoitettujen lakien mukaiseen osaeläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamisen välistä ajasta, vakuutettu säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä, jos hän on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työn lopettamisesta tai ansiotulojen vähentymisestä on kulunut 1 momentissa tarkoitetut 360 päivää.

#### 22 c §

Oikeus 20 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen työttömyyseläkkeeseen on pitkäaikaisesti työttömällä vakuutetulla edellyttäen, että:

4) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n mukaan ole enää oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan.

#### 43 a §

Jos vakuutettu on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta takautuvasti maksettava eläke suoritettava työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 22 a §:n 1 momentissa säädetty markkamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaan vuodelle 1985 vahvistettua palkkaindeksilukua.

## 9.

### Laki

*kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 5 momentin muuttamisesta*

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkelain muuttamisesta 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun lain (564/93) voimaantulosäännöksen 5 momentti seuraavasti:

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen vakuutettuun, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen kansaneläkelain 22 c §:n 1 momenttia ja 39 §:n 6 momenttia sellaisina kuin ne ovat tämän lain voimaan tullessa. Tätä säännöstä sovellettaessa vakuutetulla katsotaan olevan oikeus työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 12 §:ssä

tarkoitetulta omavastuuajalta ja 1 päivästä tammikuuta 1994. Työttömyyseläke voidaan myöntää edellä mainittujen säännösten mukaisena myös, jos vakuutetulle myönnetään työeläkelaikien mukainen työttömyyseläke, jonka eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

## 10.

**Laki****perhe-eläkelain 30 §:n muuttamisesta**

*Eduskunnan päätöksen mukaisesti*

*muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/69) 30 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (568/93), seuraavasti:*

## 30 §

Leskeneläkkeen lisäosa määräytyy 15 b, 15 d ja 15 f §:n mukaan. Eläkkeensaajan työtulosta otetaan kuitenkin vuosituloa määrättäessä huomioon vain 60 prosenttia. Työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä se osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena edellä tarkoitettussa ansiotoiminnassa suoritetusta työstä. Työtuloksi katsotaan myös

1) perhehoitajalaissa (312/92) tarkoitettu perhehoitajalle maksettu palkkio;

2) sosiaalihuoltolain 27 b §:ssä tarkoitettuun

omaishoitoon koskevaan sopimukseen perustuva hoitopalkkio;

3) työttömyysturvalain (602/84) mukainen työttömyyspäiväraha;

4) työmarkkinatuesta annetun lain ( /93) mukainen työmarkkinatuki; sekä

5) työkyvyttömyyden perusteella maksettava päiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava ansionmenetyksen korvaus.

-----  
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Yliä valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakialoitteisiin n:ot 11, 49 ja 54 sisältävät lakiehdotukset hylättäisiin.*

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1993

Edelleen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että toivomusalitteet n:ot 1593/1991 vp, 335 ja 353/1992 vp sekä 196 hylättäisiin.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Antvuori, Hiltunen, Hurskainen,

Kauppinen, Kemppainen, Kuittinen (osittain), Muttilainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka (osittain), Puisto ja Stenius-Kaukonen.

## Vastalauseita

## I

*Hallituksen esitys*

Hallituksen esityksessä työmarkkinatukilain-säädännöksi ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä on täysi-ikäisyys nykyisen 17 vuoden sijasta. Peruspäivärahan saamisen edellytyksenä on myös kuuden kuukauden työssäoloehdon täyttyminen. Työttömyysturvalain peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana, minkä jälkeen henkilöllä olisi oikeus saada työmarkkinatukea enintään 300 päivän ajan. Hallituksen esitys tarkoittaa työttömän siirtymistä työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelle toimeentulotukiasiakkaaksi työttömän peruspäivärahan 500 päivän ja 300 päivän pituisen työmarkkinatuki-nimisen etuuden päättymisen jälkeen.

Esityksen mukaan työmarkkinatuki-niminen etuus, jota maksetaan työttömyyspäiväraha-oikeuden päättymisen jälkeen ja henkilölle, joka ei täytä työssäoloehto, olisi tarveharkintainen eli puolison tulot leikkaisivat sitä. Työmarkkinatuki olisi myös työttömyyskorvausta alhaisempi siten, että siihen ei makseta lapsikorotuksia. Työmarkkinatuen odotusaika pitenisi neljään kuukauteen, kun se työttömyyspäivärahan kohdalla nyt on kolme kuuukautta. Kotona asuvan henkilön tuki on 60 prosenttia normaalista tuesta, eli alle 70 markkaa.

Työmarkkinatuesta annettu lakiehdotus sisältää mahdollisuuden määrätä henkilö työharjoitteluun ilman työsuhdetta 116 markan tai jopa alle 70 markan päiväpalkalla. Tätä pidämme ihmisarvoa alentavana ja työmarkkinoita vääristävänä. Työharjoittelun tulisi mielestämme tahtua työsuhteessa.

*Perustuslakivaliokunnan lausunto*

Perustuslakivaliokunnan lausunnon n:o 32 perusteella työttömyysturvan ja työmarkkinatuen enimmäiskesto on hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin mukaisen työn oikeuden vastainen. Lisäksi esitys on toimeentulon lakisääteistä perusturvaa leikkaava ja lepäämäänjättämissuojan piirissä.

Lepäämäänjättämismahdollisuus koskee vain lapsikorotuksen poistamista, ikärajan nostoa ja odotusajan pidentämistä. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon liitettyssä eriävässä mielipiteessä katsottiin myös 40 prosentilla alennetun työmarkkinatuen kuuluvan lepäämäänjättämissuojan alaisuuteen.

Oppositio ei näin olisi kyennyt estämään kaikkia ehdotettuja heikennyksiä.

*Opposition vaatimukset järjestelmän muuttamiseksi*

Hallituksen ja opposition välisissä neuvotteluissa pyrimme saavuttamaan tuloksen, joka estäisi hallituksen esityksen mukaiset kohtuuttomat vaikutukset työttömien toimeentuloon. Oppositio oli valmis neuvotteluihin seuraavalta pohjalta:

1. Laki työmarkkinatuesta poistetaan esityksestä. Se sisällytettäisiin hyväksyttäviltä osin työttömyysturvalakiin.

2. Työttömyysturvalakia muutetaan seuraavasti:

- peruspäivärahan tarveharkinta poistetaan,
- peruspäivärahalla säilytetään ajallinen rajoittamattomuus,
- työttömyysturvan ikäraja pysyy 17 vuodessa,
- työttömyysturvan peruspäivärahalle säädetään työssäoloehto,
- voimaantulosäännös muutetaan koskemaan myös työttömiä työnhakijoita, jotka eivät saa työttömyyspäivärahaa,

3. Työmarkkinatukilain sijasta työttömyysturvalakiin lisätään uusi 6 a luku, joka koskee työ- ja koulutusrahaa. Tätä tukea maksetaan työttömyysturvana henkilölle, joka ei täytä työttömyysturvan työssäoloehto,

— odotusaikaa ei sovelleta henkilöihin, jotka ovat hakeutuneet koulutukseen, mutta jääneet ilman koulutuspaikkaa,

— tuki on peruspäivärahan suuruinen, aktiivisiin toimenpiteisiin osallistuville kymmenellä prosentilla korotettu,

— tuen saaja ja työvoimatoimisto voivat sopia tuen saajan osallistumisesta työharjoitteluun työsuhteessa,

— työ- ja koulutusrahassa ei ole tarveharkintaa, enimmäiskesto eikä 40 prosentilla alennettua tukea kotona asuville.

4. Työllisyyslakiin palautetaan oikeus työhön seuraavasti:

— alle 25-vuotiaalle henkilölle, jos hän on ollut työttömänä työnhakijana viisi kuukautta kuuden kuukauden aikana,

— yli 25-vuotiaalle henkilölle, joka on saanut työttömyyspäivärahaa tai työ- ja koulutusrahaa 400 päivän ajan,

— työnteko tapahtuu työsuhteessa ja kestää vähintään kuusi kuukautta.

5. Eläkelakeihin tehdään tarvittavat muutokset. Mm. TEL:n ja LEL:n voimaantulosäännös muutetaan niin, että se koskee ennen lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneitä henkilöitä.

6. Työttömien mahdollisuuksia opiskella ja ottaa vastaan lyhytaikaista työtä tulee kannustaa lainsäädäntöä muuttamalla.

Opposition neuvotteluesityksellä pyrittiin työttömyyden katkaisemiseen, työttömien aktivointiin työn tai koulutuksen avulla sekä estämään työttömyyden aikaisen toimeentulon heikennykset. Hallituksen halu neuvotella asiasta oli olematon. Se halusi viedä lakiehdotuksen läpi oleellisesti muuttamattomana. Oppositio ei voinut tyytyä tähän.

#### *Hallituksen tekemät muutokset*

Neuvottelujen katkettua hallitus päätti muuttaa esitystään siten, että työmarkkinatuen enim-

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1993

**Jouko Skinnari**  
**Kyllikki Muttilainen**

**Marjatta Stenius-Kaukonen**  
**Outi Ojala**

**Sinikka Hurskainen**  
**Virpa Puisto**

## II

Hallituksen esitystä työmarkkinatuesta perustellaan sillä, että työttömyysturvalainsäädäntöä tulee muovata toimintaan kannustavaksi ja että työttömille tulee tarjota uusia etenemisväyliä nykyisten harjoittelu- ja koulutusjärjestelmien rinnalle. Hallituksen esitys oli alun perin ensisijaisesti säästölaki, joka heikentää monien työttömien perusturvaa ja asettaa työttömät ratkaise-

van eriarvoiseen asemaan mm. työssäoloehdon suhteen. Esitys heijastaa ajattelua, jonka mukaan viranomaisten tulee "ajatella työttömän puolesta".

Työttömyysturvajärjestelmässä on monia epäkohtia, joiden johdosta työttömien ei mm. kannata ottaa vastaan lyhytaikaista työsuhdetta, tehdä osa-aikatyötä tai opiskella. Sosiaaliturvas-

mäiskesto ja lepäämäänjättämismahdollisuutta merkitsevät esitykset poistettiin lakiehdotuksesta. Kostoksi näin peruutuvasta säästöstä hallitus päätti tarveharkintaistaa työmarkkinatuen myös niiden henkilöiden osalta, jotka tulevat työmarkkinatuen piiriin sen jälkeen kun heidän oikeutensa työttömyysturvaan on päätynyt ja jotka ovat saaneet työmarkkinatukea 180 päivää.

Tarveharkinnan osittaisen palauttamisen lisäksi lakiin jää edelleen eräitä erittäin oleellisia työttömien oikeuksia ja tasa-arvoa loukkaavia säännöksiä, mm. työharjoittelu ilman työsuhdetta ja kotona asuvien osittainen työmarkkinatuki. Erityisen kohtuuttomana pidämme työttömyysturvalain voimaantulosäännöstä, joka jättäisi edelleen kokonaan ilman päivärahaa ne työttömät, joilla 500 päivää on tullut tai tulee täyteen tämän vuoden loppuun mennessä tai jotka muutoin ovat tarveharkinnan vuoksi jääneet ilman peruspäivärahaa. Kun tästä seuraa monille työttömille vielä yksilöllisen varhaiseläkeoikeuden ja työttömyyseläkeoikeuden menetyks, on lopputulos vuosikymmeniä raskasta työtä tehneiden kannalta kestämätön. Siihen emme voi yhtyä.

Katsomme, että lait tulisi valmistella uudelleen yhdessä opposition ja työmarkkinajärjestöjen kanssa siten, että opposition neuvotteluissa esittämät peruseriaatteet voisivat toteutua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.*

samme on myös väliinpuotoajaryhmiä, joilla ei ole oikeutta työttömyysturvaan eikä opintotukeen. Nämä epäkohdat tulisi pikaisesti korjata.

Hallituksen esitykseen työmarkkinatuesta sisältyy säännöksiä, jotka koskevat työmarkkinatuen saajien työharjoittelumahdollisuutta. Työharjoittelu tapahtuisi ilman työsuhdetta, ja sitä hallinnoisivat työvoimaviranomaiset ilman, että työttömän omia näkemyksiä koulutus- ja työllistymistoiveista otettaisiin vakavasti.

Lakialoitteessa n:o 49 vihreä eduskuntaryhmä ehdottaa, että työttömyysturvalain 5 ja 12 §:ää muutettaisiin opiskelua ja lyhytaikaisia työssuhteita kannustaviksi ja että työttömyysturvalakiin sisällytettäisiin uusi 7 a luku, joka koskisi työharjoittelua. Esitetty työharjoittelumalli eroaisi selvästi hallituksen esittämästä. Työharjoittelu tapahtuisi työsuhteessa ja sitä säädeltäisiin tiukemmin kuin mitä hallitus esittää työmarkkinatukiesityksessään. Työharjoittelu järjestettäisiin yhteistyössä työttömän itsensä kanssa niin, että hänen työllistymis- ja koulutussuunnitelmansa otettaisiin aktiivisesti huomioon. Järjestely lisäisi työttömän halukkuutta itse etsiä harjoittelupaikka mieleiseltään toimialalta. Harjoittelumahdollisuutta ei rajattaisi vain niihin työttömiin, joilla ei ole työhistoriaa tai joiden työttömyysturva-oikeus on kestänyt 500 päivää.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1993

**Ulla Anttila**

Vihreiden lakialoite olisi ollut huomattavasti parempi perusta työttömyysturvalainsäädännön kehittämiseksi kuin hallituksen esitys. Lakialoitetta olisi valiokunnassa voitu muokata alkupeleistä kattavamaksi mm. poistamalla peruspäivärahan tarveharkinta.

Vihreiden lakialoitteen ideat — osa jossain määrin muunnettuna — olivat vahvasti esillä hallituksen ja opposition käymissä neuvotteluissa koskien työmarkkinatukiesitystä. Opposition esittämät ajatukset työttömyysturvan ja työllistämispoliitikan kehittämisestä eivät kuitenkaan saaneet vastakaikua hallitukselta, ja neuvottelut kariutuivat. Näiltä osin viittaan I vastalauseessa esitettyyn opposition yhteiseen malliin työttömyysturvan ja työllisyyspolitiikan kehittämisestä sekä mahdollisuuteen käydä asiasta tiiviit jatkoneuvottelut.

Työttömyysturvan järkiperäinen kehittäminen ei onnistu hallituksen viitoittamalla tavalla. Työmarkkinatukiesitys on niin epäonnistunut, että se tulee hylätä, ja toimeliaisuuteen kannustavan työllistämispoliitikan ja työttömyysturvan kehittäminen tulisi aloittaa uudelta pohjalta, edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.*

EDUSKUNNAN  
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä

26 päivänä marraskuuta 1993

Lausunto n:o 32

*Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle*

Eduskunta on lähettäessään 22 päivänä loka-kuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 235 työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylitarkastaja Pasi Järvinen ja ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, toimitusjohtaja Jussi-Pekka Alanen ja apulaisosastopäällikkö Rolf Eriksson Suomen Kuntaliitosta, professori Mikael Hیدن, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu, oikeustieteen tohtori Matti Mikkola, professori Ilkka Saraviita ja apulaisprofessori Martin Scheinin.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunniottaen seuraavaa.

**Hallituksen esitys**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä olisi 18 vuoden ikä. Peruspäivärahan saamisedellytyksenä olisi myös 6 kuukauden työssäoloehto. Peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Työmarkkinatuen avulla turvattaisiin ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien ja työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneiden toimeentulo. Työmarkkinatuen enimmäiskesto olisi 300 päivää. Työmarkkinatuki vastaisi suuruudeltaan peruspäivärahaa ilman lapsikorotusta. Työmarkkinatuessa ei olisi omavastuu-aikaa. Vanhempiansa

luona asuville ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville maksettaisiin osittaista työmarkkinatukea, jonka suuruus olisi 60 prosenttia tuen normaalista määrästä.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa selostetaan perustuslakivaliokunnan tulkintoja hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista ja sen luonteesta sekä työttömyysturva-oikeuden merkityksestä kyseisen perustuslainkohdan valossa. Valiokunnan kannanottojen perusteella hallitus katsoo, että lakiehdotukset eivät edellytä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyä käsittelyjärjestystä mutta kylläkin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttiin nojautuvaa lepäämäänjättämismahdollisuutta. Hallitus on kuitenkin pitänyt tärkeänä saattaa perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi esityksen suhde hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin.

**Valiokunnan kannanotot***Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentti***Aikaisempi tulkintakäytäntö**

Kun työttömyysturvalakia säädettiin, perustuslakivaliokunta otti kantaa työttömyyden aikaisen toimeentuloturvan perustuslailliseen merkitykseen. Valiokunta katsoi (PeVL 4/1984 vp), että ”työttömyysturva tulee työnteolla järjestettävän toimeentulon tilalle silloin, kun valtiotalta ei kykene työnteon mahdollisuutta järjestämään. Työnteon järjestäminen säilyy näin ollen hallitusmuodon 6 §:n 2 momentissa säädettynä valtiollan ensisijaisena veloitteena.”

Valiokunnan kannanoton mukaisesti hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin perustuvana valtiollan ensisijaisena veloitteena oli työnteko-



mahdollisuuksien järjestäminen niitä tarvitseville kansalaisille ja toissijaisena velvoitteena toimeentuloturvan järjestäminen työttömyyden aikana.

Mainitun hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin sisältyvän ensisijaisen velvoitteen osalta valio-kunta on tämän jälkeen pitänyt mahdollisena ensiksikin vähentää julkisen vallan työllistämivelvoitteita (PeVL 6/1991 vp ja 10/1992 vp) ja sittemmin poistaa kokonaan valtion ja kuntien velvollisuuden velvoitetöiden järjestämiseen (PeVL 32/1992 vp).

Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista edellä selostetuina tavoin johtuva valtiovallan toissijainen velvoite, työttömyysturva-oikeus, oli esillä valiokunnassa jokseenkin samanaikaisesti viimeksi viitatus asian kanssa. Tällöin valiokunta piti (PeVL 34/1992 vp) valtiosääntöoikeudellisen arviointinsa lähtökohdana vuoden 1984 kannanottoa: työttömyysturvan järjestäminen on toissijaisesti hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista johtuva valtiovallan velvollisuus. Työttömyysturvan tällainen luonne ei valiokunnan mielestä kuitenkaan sinänsä voinut muodostua esteeksi järjestellä tavallisella lailla esimerkiksi työttömyysturvan saamisedellytyksiä ja materiaalista sisältöä.

Tämän jälkeen valiokunta otti lausunnossa n:o 6/1993 vp ja myös tuoreessa lausunnossa n:o 28/1993 vp saman asetelman lähtökohdakseen. Edellisessä kannanotossa valiokunta piti lisäksi käsiteltävänä olleen lakiehdotuksen mukaista lainsäädäntövallan delegointia avoimuudessaan säätämisyjärjestyskysymyksenä ”työttömyyspäiväraha-oikeuden valtiosääntöoikeudellisten kytkentöjen vuoksi”.

### 1. ja 2. lakiehdotus

Hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin kannalta ainoat huomionarvoiset kohdat ovat 1. lakiehdotuksen 26 §:n 1 momentti ja 2. lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentti niiltä osin kuin niissä asetetaan enimmäisaikarajat yhtäältä peruspäivärahan ja toisaalta työmarkkinatuen saamiselle. Muilta osin näissä lakiehdotuksissa on kysymys sellaisesta esimerkiksi työttömyysturvan saamisedellytysten ja materiaalsen sisällön järjestel- misestä, jonka toteuttaminen jää tavallisen lain piiriin.

Enimmäisaikarajan säätäminen merkitsee sel- laista työttömyysturva-oikeuden lakkaamista, josta voidaan hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin säännökset huomioon ottaen säätää vain perus-

tuslainsäätämisyjärjestyksessä. Tätä arviota ei muuta se, että tällaisessa tapauksessa työttömän toimeentulo järjestyisi kunnallisen toimeentulo- tuen mukaan. Tämän etuuden ei nimittäin luon- teensa ja perusteidensa vuoksi voida katsoa täyt- tävän hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista joh- dettua toissijaista valtiovallan velvoitetta, vaikkakin toimeentulotuen aineellinen määrä sinän- sä täyttäisi ne edellytykset, jotka työttömyystur- van materiaaliseen sisällölle olisi tämän perus- tuslainkohdan mukaan asetettava. Edun määrän vaikutus käsittelyjärjestykseen määräytyy viime kädessä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momen- tin mukaan.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyystur- va-oikeuden lakkaaminen on seuraus työmarkki- natuen enimmäismäärän täyttymisestä, koska työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneet työttömät siirtyvät työmarkkinatuen piiriin. Tämä näkyy 2. lakiehdotuksen 2 §:n 2 kohdasta. Yksin tämän kannalta arvioituna voisi olla mah- dollista katsoa, että 1. lakiehdotuksen 26 §:n 1 momentin asianomainen kohta ei olisikaan mer- kityksellinen hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin kannalta.

Lainsäädäntömenettelyn tässä vaiheessa, jos- sa säätämisyjärjestyskysymyksiin on otettava kantaa, ei kuitenkaan voi olla täyttä varmuutta molempien ehdotusten tulemisesta laeiksi. Tässä tarkastelussa on pidettävä silmällä sitäkin, si- nänsä lähinnä teoreettista mahdollisuutta, että esityksen perusteella säädettäisiin laki työttö- myysturvalain muuttamisesta mutta ei lakia työ- markkinatuesta. Tällöin työttömyysturva-oikeu- den lakkaaminen seuraisikin 1. lakiehdotuksen pohjalta säädetyistä laista.

Näin muodoin on katsottava kyseisten lakie- hotusten muodostavan sellaisen toisiinsa säätä- misjärjestyksen kannalta sidoksissa olevan ko- konaisuuden, jonka osien käsittelyjärjestystä ei ole mahdollista ratkaista erikseen. Siksi sekä 1. että 2. lakiehdotus on edellä mainittujen lain- kohtien takia käsiteltävä perustuslainsäätämisy- järjestyksessä.

Valiokunta on arvioinut, millaisin muutoksin esitykseen sisältyvät mainitut lakiehdotukset voitaisiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Seuraavassa esitetään kaksi vaihtoehtoa.

Riittävää olisi ensiksikin poistaa 2. lakieho- tuksen 27 §:stä säännökset työmarkkinatuen enimmäiskestosta. Tästä vaihtoehdosta saattaa kuitenkin aiheutua koko joukko lakiteknisesti mutkikkaita muita muutostarpeita.

Toisena mahdollisuutena olisi muuttaa 1. lakiehdotusta siten, että työtön työmarkkinatukikauden päätyttyä, ja siis täytettyään 300 päivän ajan tuen jatkumisen edellytykset, palaa työttömyysturvalain alaiseksi. Tätä tarkoittaen 13 §:ään voitaisiin lisätä uusi 3 momentti, jonka mukaan työssäoloehto katsottaisiin täytetyksi myös silloin, kun henkilö on saanut työmarkkinatukilaisa tarkoitettua työmarkkinatukea enimmäismäärän. Tähän liittyen esityksessä nyt kumottavaksi ehdotettu 14 § jätettäisiin kumoamatta ja voimassa oleva pykälä muutettaisiin sellaiseksi, että työssäoloehdon tultua täytetyksi 13 §:n 3 momentin mukaisesti peruspäiväraha olisi tarveharkintainen työmarkkinatukilain 24 §:n tapaan.

### *Toimeentulon lakisääteinen perusturva*

#### 1. ja 2. lakiehdotus

Sen varalta, että 1. ja 2. lakiehdotusta muutettaisiin tavalla, joka irrottaa ne valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyn käsittelyjärjestyksen piiristä, valiokunta on arvioinut ehdotuksia valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttiin sisältyvän lepäämäänjättämismahdollisuuden kannalta. Työttömyysturvalaissa tarkoitettujen peruspäiväraha lapsikorotuksineen ja ansioon suhteutetun päivärahan perusosa ovat nimittäin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettuja perusturvaetuuksia (ks. HE 234/1991 vp ja PeVM 7/1992 vp).

Valiokunnan mietinnön n:o 7/1992 vp mukaan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin kannalta perusturvaetuudet nauttivat lähtökohteisesti institutionaalista suojaa, joskin ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta voidaan tarkistaa ”jonkin verran jonkin suojan piiriin sinänsä luettavan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti sen suuruuttakin, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta”.

Työttömyysturvan saamisedellytyksiä tiukennetaan sekä 1. lakiehdotuksen 5 §:ssä että 2. lakiehdotuksen 15 §:ssä, kun asianomaisen ikää koskevaa etuuden saamisedellytystä nostetaan kummassakin etuusmuodossa 17 vuodesta 18 vuoteen. Valiokunnan käsityksen mukaan tällaisessa muutoksessa ei ole kysymys sellaisesta perusturvan vähäisestä heikentämisestä, joka ei vaikuttaisi lepäämäänjättämismahdollisuuteen (vrt. PeVL 34/1992 vp).

Päivärahan saamisedellytyksiä kiristää 1. lakiehdotuksen 13 §:n mukainen työssäoloehto. Koska työssäoloehdon täyttymättä jääminen saa aikaan työttömän siirtymisen työmarkkinatuen piiriin, asiaa on tarkasteltava sitä koskevan lakiehdotuksen perusteella. Sen 16 §:n mukaan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien odotusajaksi, ammattiin valmistuvia lukuun ottamatta, muodostuisi neljä kuukautta. Tällainen seuraus johtaa valiokunnan lausunnossa n:o 34/1992 vp ilmaistua kantaa seuraten lepäämäänjättämismahdollisuuteen. Lakien aiemmin todetun keskinäisen sidonnaisuuden takia tämä mahdollisuus koskee kumpaakin lakia.

Myös 1. lakiehdotuksen 26 §:n mukaisen päivärahan enimmäisajan saavuttaminen siirtää työttömän työmarkkinatukijärjestelmään. Niin tässä kuin edellä mainitussakin tilanteessa toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta on merkitystä sillä, mitä järjestelmästä toiseen siirtyminen vaikuttaa perusturvaetuuden suuruuteen.

Työmarkkinatuki olisi työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruinen. Työmarkkinatuessa ei maksettaisi lapsikorotusta, jota on pidetty yhtenä perusturvaetuutena. Lapsikorotuksen kokonaan poistaminen ei ole perusturvaetuuden suuruuden vähäistä tarkistamista, mistä syystä tämäkin esitykseen sisältyvä vaikutus johtaa lepäämäänjättämismahdollisuuteen. Myös tässä tapauksessa lakiehdotusten keskinäinen sidonnaisuus aiheuttaa kummankin lakiehdotuksen lepäämäänjättämismahdollisuuden.

Toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta on merkitystä vielä työmarkkinatukilain 26 §:illä. Sen mukaan vanhempiensa taloudessa asuvan 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettun henkilön työmarkkinatuki on 60 prosenttia lain perusteella muutoin määräytyvästä tuesta. Kun otetaan huomioon vanhempien luona asumisen tavanomainen vaikutus asianomaisen todellisiin elinkustannuksiin, ei 26 §:n suuruista leikkausta työmarkkinatukeen voida valiokunnan mielestä pitää toimeentulon perusturvaa heikentävänä. Kyseinen lainkohta ei niin ollen vaikuta 2. lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

#### 4. lakiehdotus

Valiokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota 4. lakiehdotuksen 4 c §:n 1 momentin 3 kohtaan. Sen mukaan 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaisesti työttömän oikeus saada työttömyyseläkettä riip-

puisi muun muassa siitä, ettei hänelle voida osoittaa työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen. Jos tämän johdosta työmarkkinatukilain mukainen työharjoittelumääräyksen antaminen voitaisiin katsoa osoitukseksi siitä, että henkilö voidaan työllistää ja että hän näin ollen ei olisi oikeutettu työttömyyseläkkeeseen, joka on myös perusturvaetus (PeVM 7/1992 vp), merkitsee kyseinen ehdotus valiokunnan käsityksen mukaan toimeentulon perusturvan heikentämistä tavalla, joka johtaa tämän lakiehdotuksen lepäämäänjättämismahdollisuuteen.

2. lakiehdotuksen 33 §:n ja 30 §:n 2 momentin johdosta valiokunta viittaa siihen, mitä se lausunnossa n:o 22/1993 vp totesi osittain vastaavanlaisesta tilanteesta.

Esityksen mukainen työttömyysturva-oikeuden sitominen enimmäisaikarajaan johtaa työttömyyden jatkuessa välttämättömyyteen turvautua kunnalliseen toimeentulotukeen, joka on viimesijainen kansalaisten toimeentuloturvan muoto. Uudistuksen rakentaminen tällaisen seurauksen varaan on valiokunnan käsityksen mukaan epäsuhteessa siihen, että hallitusmuodon 6 §:n 2 momentti kohdistuu valtiovaltaan.

Uudistuksen voimaan tultua niiden ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien osalta, jotka eivät työllisty, esityksen mukainen työmarkkinatuki päättyy maaliskuussa 1995 ja aiemmin työssä olleiden osalta maaliskuussa 1997. Hallituksen esityksessä ei ole kovinkaan seikkaperäisesti arvioitu tällä kuntien kannalta

merkityksellisellä aikavälillä uudistuksen vaikutuksia kunnallistalouteen lisääntyvinä toimeentulotukikustannuksina. Tämä on asiallisesti arveluttavaa kuntien perustuslaissa turvautun itsehallinnon kannalta.

Nyt käsiteltävinä olevat lakiehdotukset sisältävät vaikeaselkoisen yhdistelmän. Työttömyysturvaa koskevat ja sitä läheltä sivuavat muutosehdotukset on lisäksi jaettu useaan eri esitykseen. Menettelyn johdosta eduskunnan mahdollisuudet arvioida muutosten kokonaisvaikutuksia vaikeutuvat.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että 3.—7. lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja että niistä 4. lakiehdotus mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan tässä lausunnossa mainitussa tapauksessa jättää lepäämään;*

*että 1. ja 2. lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, mutta ne voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä, jos jompaakumpaa niistä muutetaan tässä lausunnossa mainitulla tavalla ja*

*että viimeksi mainitussa tapauksessa nämä lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan tässä lausunnossa mainituista syistä jättää lepäämään.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Jansson, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Laine, M. Laukkanen, J. Lep-

pänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsenet Helle ja Viljanen.

## Eriäviä mielipiteitä

## I

## 1. Kysymys perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämisestä

Valiokunnan lausunnon mukaan hallituksen esitykseen työmarkkinatukilainsäädännöksi sisällytävistä esityksistä 1. ja 2. lakiehdotus voidaan eräin korjauksin säätää tavallisina lakeina, jotka voitaisiin tosin jättää lepäämään kahden kolmasosan enemmistöllä. Valiokunnan enemmistön mielestä tähän voidaan päätyä poistamalla 1. lakiehdotuksen (esitys työttömyysturvalain muuttamisesta) 26 §:n 1 momenttiin ja 2. lakiehdotuksen (esitys uudeksi työmarkkinatukilaksi) 27 §:n 1 momenttiin sisällytetty peruspäivärahan saamisen enimmäisaikaraja (500 päivää). Tältä osin yhdyimme valiokunnan lausunnossa esitettyyn kantaan siitä, että 1. ja 2. lakiehdotus vaativat perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä (kiireelliseksi julistamiseksi 5/6:n enemmistö) muun muassa tällä perusteella.

Tämän lisäksi esitimme ja äänestimme sen puolesta, että 1. ja 2. lakiehdotus vaativat perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä myös niiltä osin, kuin esityksessä ehdotetaan työttömyyspäivärahaan oikeutetun alaikärajan nostamista (1. lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin 1 kohta) ja työssäoloehdon asettamista peruspäivärahalle (1. lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentti).

Käsityksemme mukaan hallituksen esitystä työmarkkinatukilainsäädännöksi tulee tarkastella perustuslakivaliokunnan vuonna 1984 ottaman (PeVL 4/1984 vp) tulkintalinjan valossa. Valiokunta katsoi tuolloin, että työttömyysturva tulee työnteolla järjestettävän toimeentulon tilalle silloin, kun valtiovalta ei kykene työnteon mahdollisuutta järjestämään. Valiokunta piti tärkeänä, ettei työttömyysturvajärjestelmään anneta syntyä aukkoja, ja katsoi työttömyysturvaa tulevan kehittää niin kattavaksi, ettei sen ulkopuolelle jää työntekijäryhmiä. Tämän tulkinnan merkitystä korostaa se, että vanhentuneesta perusoikeusjärjestelmästäimme puuttuu kattava säännös oikeudesta toimeentuloturvaan. Työttömyysturvan poistaminen osalta työttömistä ikärajaa alentamalla ja asettamalla tässä työttömyystilanteessa työssäoloehto peruspäivärahalle on sellaisia muutoksia, jotka merkitsevät syvällistä puuttumista työttömien perusoikeuksiin.

Tämän vuoksi emme ole myöskään yhtyneet lausunnon neljännen toista kappaleen viimeiseen virkkeeseen kirjattuun ajatukseen, jonka mukaan muilta kuin em. kohdin lakiehdotuksissa olisi vain kysymys työttömyysturvan saamisedellytysten ja materiaalsen sisällön järjestelemisestä, jonka toteuttaminen jää tavallisen lain piiriin. Työttömyysturvan heikentäminen poistamalla työttömyysturva 17—18-vuotiailta nuorilta ja työssäoloehdon asettaminen eivät ole pelkkää "työttömyysturvan ... materiaalsen sisällön järjestelemistä".

Esitimme ja äänestimme lausunnon kappaleesta viisitoista (alkaa sanoilla "Enimmäisaikarajan säätäminen ...") poistettavaksi kappaleen toiseksi viimeisen virkkeen kaksi viimeistä lausetta sekä kappaleen viimeisen virkkeen. Emme voi yhtyä ajatukseen, että toimeentulotuen saamismahdollisuus voisi täyttää sen tehtävän, jota perustuslakivaliokunta on tarkoittanut työttömän perusoikeudella työttömyyden aikaisen toimeentuloturvaan. Näin muun muassa siksi, että toimeentulotuki on erittäin tarveharkintainen (marginaalinen etuus) ja sen saamisedellytykset ovat huomattavasti tiukemmat kuin työttömyyspäivärahan.

Esitimme ja äänestimme lausunnosta poistettavaksi kuudennentoista kappaleen viimeisen virkkeen, koska se aiheuttaa lausuntoon sellaisen monimerkityksisyyden, jota ei voi pitää suotavana. Valiokunnan lausunnosta saa jopa sellaisen käsityksen, että hallituksen esityksen kaikki ne kohdat, jotka aiheuttavat peruspäivärahalle 500 päivän enimmäisrajan, eivät edellyttäisi perustuslainsäätämisyjärjestyttä.

Esitimme ja äänestimme lausunnon kahdeksankymmenenteen kappaleeseen, jossa esitetään valiokunnan ehdot, joilla esitys voitaisiin käsitellä tavallisena lakina, lisättäväksi poistettavien säännösten listaan 1. lakiehdotuksen 5 ja 13 §:n sekä 26 §:n 1 momentin.

## 2. Kysymys toimeentulon perusturvasta

Esitimme ja äänestimme lausunnon kahdeksankymmenen kahdeksannen (28.) kappaleen muuttamisesta niin, että työmarkkinatuen maksaminen alennettuna niille, jotka asuvat vanhempiensa kotona, merkitsisi sellaista toimeentulon perusturvaan puuttumista, että 2. lakiehdotuksen

dotus on myös tämän vuoksi äänestettävissä lepäämään.

Edellä olevan perusteella esitämme,

*että 3.—7. lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että niistä 4. lakiehdotus mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan tässä lausunnossa mainitussa tapauksessa jättää lepäämään ja*

*että 1. ja 2. lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.*

*että 1. ja 2. lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.*

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

**Ensio Laine**  
**Paavo Nikula**

**Arja Alho**  
**Esko Helle**  
**Raimo Vistbacka**

**Matti Vähänäkki**  
**Raimo Vuoristo**

## II

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan siltä osin kuin lausunnossa katsotaan, että 1. ja 2. lakiehdotus voitaisiin jättää lepäämään myös sillä perusteella, että 1. lakiehdotuksen 5 ja 16 §:n ja 2. lakiehdotus 15 §:n mukaiset muutokset heikentäisivät perusturvaa. Mielestämme näissä tapauksissa on kysymys siitä, että

perusturvan saantiedellytyksiä tosin jonkin verran heikennetään, mutta etteivät nämä heikennykset aiheuta lepäämäänjättämismahdollisuutta. Näin ollen ponsiesityksen kolmanteen kappaleeseen ei mielestämme sisälly mahdollisuutta jättää 1. ja 2. lakiehdotusta lepäämään edellä selostetuilla syillä.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

**Sauli Niinistö**

**Päivi Varpasuo**

EDUSKUNNAN  
TYÖASIAINVALIOKUNTA

Liite 2

Helsingissä

1 päivänä joulukuuta 1993

Lausunto n:o 3

*Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle*

Eduskunta on lähettäessään 22 päivänä loka-kuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 235 työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta samalla määrännyt, että työasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylitarkastaja Pasi Järvinen työministeriöstä, varatoimitusjohtaja Tapani Kahri ja asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta (Työttömyyskasojen Keskuskassa), puheenjohtaja Lauri Ihalainen, tutkimussihteeri Mirja Janérus ja nuorisosihteeri Reijo Paananen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, varatuomari Riitta Wärn Liiketyönantajain Keskusliitosta, sosiaalis sihteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, koulutus- ja työvoimapolitiittinen sihteeri Heikki Liede Akavasta, johtaja Rauno Vanhanen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Juhani Talonen Työttömyyskasojen Yhteisjärjestöstä, johtaja Berndt Långvik ja yleissihteeri Jorma Palola Suomen Kuntaliitosta, kehitysjohtaja Timo Heinola Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssista, johtava työvoimaneuvoja Tuulikki Nikkinen-Cadocan Karjaan työvoimatoimistosta ja yhteiskuntatieteiden maisteri Päivi Juntila. Valiokunnalla on ollut lisäksi mahdollisuus osallistua perustuslakivaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan järjestämään valtiosääntöasiantuntijoiden yhteiskuulemiseen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä olisi täysi-ikäisyys eli 18 vuoden ikä. Peruspäivärahan saamisen edellytyksenä olisi myös 6 kuukauden työssäolo. Peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työssäoloehdon täyttäneiltä peruspäivärahan

saajilta ei enää edellytettäisi taloudellisen tuen tarvetta.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Sellaisten työttömien, jotka peruspäivärahaa koskevien muutosten johdosta jäisivät työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelle, toimeentulo turvattaisiin työmarkkinatuella, jonka enimmäiskesto olisi 300 päivää. Tasoltaan se vastaisi nykyistä työttömyysturvan peruspäivärahaa ilman lapsikorotusta. Työmarkkinatuessa ei olisi omavastuu-aikaa.

Työmarkkinoille tulevalle henkilölle työmarkkinatukea maksettaisiin, mikäli hän on taloudellisen tuen tarpeessa. Jos työmarkkinoille tulevalla henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta, tukea maksettaisiin neljän kuukauden odotusajan jälkeen. Henkilöllä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt enimmäisajan täyttymisen vuoksi, olisi oikeus työmarkkinatukeen ilman odotusaikaa ja tarveharkintaa.

Työmarkkinatuen edellytyksenä olisi, että työtön henkilö on työvoimapalveluiden piirissä, toisin sanoen kokoaikatyön hakijana työvoimatoimistossa, työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä. Työmarkkinatuki maksettaisiin valtion varoista.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia ja työeläkejärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä uudistuksen vaatimin osin.

Esitykseen liittyy erikseen annettu hallituksen esitys opintotukilainsäädännön uudistamisesta, jolla muun muassa korkeakouluopiskelijoiden opintotuen uudistaminen ulotettaisiin myös muihin oppilaitoksiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia

valtiontalouden lähtökohdat huomioon ottaen tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä jäljempänä esitetyin työelämän lähtökohdista tehdyin muutosehdotuksin ja huomautuksin. Yleisenä esityksen tavoitteiden onnistumisen edellytyksenä on, että työvoimapalveluihin ohjataan riittävästi voimavaroja.

Valiokunta pitää ehdotettua työmarkkinatuen 300 päivän enimmäiskestoa lyhyenä tässä työttömyysstilanteessa.

Työmarkkinatuki on tarkoitettu edistämään työttömän työnhakijan työmarkkinoille sijoittamista aktiivisin työvoimapolitiittisin toimenpitein turvaamalla hänen toimeentulonsa tänä aikana. Tuen saamisedellytysten kytkeminen osittain siihen, että tuen saaja osallistuu työllistymistä edistävään koulutukseen, työharjoitteluun tai vastaaviin toimiin, on oikeasuuntainen. Mahdollisesti vuosikymmeniä säännöllisessä työssä, usein saman työnantajan palveluksessa, olleiden laman myötä pitkäaikaistyöttömäksi joutuneiden uudelleensijoittamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Viitaten keväällä 1993 antamaansa nuoristyöttömyyttä käsitelleeseen lausuntoonsa (lausunto n:o 1 hallituksen toimenpiteistään vuonna 1991 antamasta kertomuksesta) valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että esitys antaa uusia mahdollisuuksia muun muassa kansalaisjärjestöille järjestää nuorille työtä ja harjoittelua. Työllistämisen esteiksi koettuja menettelyjä on yksinkertaistettu. Olennaista on myös, että työministeriö järjestää työharjoittelussa oleville tapaturmavaikutuksen.

Harjoittelu ilman työsuhdetta voi kuitenkin johtaa työpaikoilla uudentyyppisiin ongelmiin, varsinkin, jos työntekijät kokevat joutuneensa ottamaan harjoittelupaikan vastoin tahtoaan. Valiokunnan mielestä, jotta työnantaja voi juridisesti ottaa normaalin johto- ja valvontavastuunsa ja työtätekevän harjoittelijan velvollisuutena on noudattaa työpaikan sääntöjä, harjoittelun tulee perustua sopimukseen.

Työvoimaviranomaiset valvovat, ettei työharjoittelua väärinkäytetä, ja työsuojeluviranomaiset, ettei työturvallisuutta vaaranneta. Työpaikkakohtaisen valvonnan kannalta olisi perusteltua ilmoittaa harjoittelupaikoista työpaikan työntekijöiden edustajille.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa mainittua yrittäjien työttömyysturvaa koskevaa hallituksen esitystä ei toistaiseksi ole annettu, mikä johtanee ainakin tilapäisesti yrittäjien työttömyysturvan heikkenemiseen.

Työttömyyspäivärahan tarveharkinnan poistaminen hallituksen esittämällä tavalla on perusteltua, koska tarveharkinta useimmissa tapauksissa alentaa naispuoliselle työttömälle tulevaa päivärahaa hänen miehensä tulojen perusteella. Poistamalla tarveharkinta lakkaa myös tämä naisten ja miesten tosiasiallinen eriarvoiseen asemaan joutuminen.

Valiokunnan mielestä on selvitettävä, miten väliaikaisena ratkaisuna erittäin huonon työllisyysstilanteen parantamiseksi voitaisiin työttömien saamia työttömyyskorvauksia käyttää tukena työttömien työllistämiseen osana palkkausta.

Lopuksi valiokunta kiinnittää huomiota myös esityksen kunnallistaloudellisiin vaikutuksiin, jotka ovat osaltaan perusteena valiokunnan edellä esitettyyn näkemykseen työttömyysturvan katon poistamisesta. Valiokunnan saaman selvitetyksen mukaan esityksen arvioidaan nostavan kunnallisen toimeentulotuen menoja työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen maksamiselle asetettavien enimmäisaikojen (300 tai 800 päivää) takia. Valiokunta katsoo, että työttömyysturvan ja toimeentuloturvan suhde ja rahoitusperusta on pikaisesti selvitettävä.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

*että sosiaali- ja terveysvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lindroos, varapuheenjohtaja Nordman, jäsenet Håkämies, Koistinen, Komi, Kuittinen, Laitinen, P. Leppänen, Morri, Mäkipää (osittain), Nikula, Rimmi

(osittain), J. Roos, Taina, Takala, Viljamaa (osittain) ja Viljanen sekä varajäsenet Koskinen (osittain), Polvinen (osittain) ja Vanhanen (osittain).



## Eriävä mielipide

Hallituksen esityksessä työmarkkinatukilain-säädännöksi ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä on täysi-ikäisyys nykyisen 17 vuoden sijasta. Peruspäivärahan saamisedellytyksenä on myös kuuden kuukauden työssäoloehdon täyttyminen. Työttömyysturvalain peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana, minkä jälkeen henkilöllä olisi oikeus saada työmarkkinatukea enintään 300 päivän ajan. Hallituksen esitys tarkoittaa työttömän siirtymistä työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelle toimeentulotukiasiakkaaksi työttömän peruspäivärahan 500 päivän ja 300 päivän pituisen työmarkkinatuki-nimisen etuuden päättymisen jälkeen.

Esityksen mukaan työmarkkinatuki -niminen etuus, jota maksetaan työttömyyspäiväraha-oikeuden päättymisen jälkeen ja henkilölle, joka ei täytä työssäoloehto, olisi tarveharkintainen eli puolison tulot leikkaisivat sitä. Työmarkkinatuki olisi myös työttömyyskorvausta alhaisempi siten, että siihen ei makseta lapsikorotuksia. Työmarkkinatuen odotusaika pitenisi neljään kuukauteen, kun se työttömyyspäivärahan kohdalla nyt on kolme kuukautta. Kotona asuvan henkilön tuki on 60 prosenttia normaalista tuesta, eli alle 70 markkaa.

Työmarkkinatuesta annettu lakiehdotus sisältää mahdollisuuden määrätä henkilö työharjoitteluun ilman työsuhdetta 116 markan tai jopa alle 70 markan päiväpalkalla. Tätä pidämme ihmisarvoa alentavana ja työmarkkinoita vääristävänä. Työharjoittelun tulisi mielestämme tapahtua työsuhteessa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 32/1993 vp.) perusteella työttömyysturvan ja työmarkkinatuen enimmäiskesto on hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin työn oikeuden vastainen. Lisäksi esitys on toimeentulon lakisääteistä perusturvaa leikkaava ja lepäämäänjättämissuojan piirissä.

Lepäämäänjättämismahdollisuus koskee vain lapsikorotuksen poistamista, ikärajan nostoa ja odotusajan pidentämistä. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon liitetystä eriävässä mielipiteessä katsottiin myös 40 prosentilla alennetun työmarkkinatuen kuuluvan lepäämäänjättämissuojan alaisuuteen.

Oppositio ei näin ollen kykene estämään kaikkia ehdotettuja kohtuuttomia heikennyksiä.

Hallituksen ja opposition välisissä neuvotteiluissa olemme pyrkineet saavuttamaan tuloksen, joka estäisi hallituksen esityksen mukaiset kohtuuttomat vaikutukset työttömien toimeentulolle. Opposition esitykset olivat seuraavat:

1. Laki työmarkkinatuesta poistetaan esityksestä. Sen tietyt elementit lisätään työttömyysturvalakiin.

2. Työttömyysturvalakia muutetaan seuraavasti:

— peruspäivärahan tarveharkinta poistetaan  
— peruspäivärahalla säilytetään ajallinen rajoittamattomuus

— työttömyysturvan ikäraja pysyy 17 vuodessa

— työttömyysturvan peruspäivärahalle säädetään työssäoloehto

— voimaantulosäännös muutetaan koskemaan myös työttömiä työnhakijoita, jotka eivät saa työttömyyspäivärahaa.

3. Työmarkkinatukilain sijasta työttömyysturvalakiin lisätään uusi 6 a luku, joka koskee työ- ja koulutusrahaa. Tätä tukea maksetaan työttömyysturvana henkilölle, joka ei täytä työttömyysturvan työssäoloehto. Lisäksi

— odotusaikaa ei sovelleta henkilöihin, jotka ovat hakeutuneet koulutukseen, mutta jääneet ilman koulutuspaikkaa

— tuki on peruspäivärahan suuruinen, aktiivisiin toimenpiteisiin osallistuvilla kymmenellä prosentilla korotettu

— tuen saaja ja työvoimatoimisto voivat sopia tuen saajan osallistumisesta työharjoitteluun työsuhteessa

— työ- ja koulutusrahassa ei ole tarveharkintaa, enimmäiskesto eikä 40 prosentilla alennettua tukea kotona asuville.

4. Työllisyyslakiin palautetaan oikeus työhön seuraavasti:

— alle 25-vuotiaalle henkilölle, jos hän on ollut työttömänä työnhakijana viisi kuukautta kuuden kuukauden aikana

— yli 25-vuotiaalle henkilölle, joka on saanut työttömyyspäivärahaa tai työ- ja koulutusrahaa 400 päivän ajan

— työnteko tapahtuu työsuhteessa ja kestää vähintään kuusi kuukautta.

5. Eläkelakeihin tehdään tarvittavat muutokset. Mm. TEL:n ja LEL:n voimaantulosäännös muutetaan niin, että se koskee ennen lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneitä henkilöitä.

6. Työttömien mahdollisuuksia opiskella ja ottaa vastaan lyhytaikaista työtä tulee kannustaa lainsäädäntöä muuttamalla.

Opposition neuvotteluesityksellä pyrittiin työttömyyden katkaisemiseen, työttömien aktiivointiin työn tai koulutuksen avulla sekä estämään työttömyyden aikaisen toimeentulon heikennykset. Hallituksen halu neuvotella asiasta

oli olematon. Se halusi viedä lakiehdotuksen läpi oleellisesti muuttamattomana. Tämä ilmenee myös työasiainvaliokunnan enemmistön kannasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotukset hylättäisiin.*

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1993

**Reijo Lindroos**  
**Reijo Laitinen**  
**Osmo Polvinen**

**Jukka Roos**  
**Eila Rimmi**  
**Paavo Nikula**

**Pekka Leppänen**  
**Marja-Leena Viljamaa**  
**Lea Mäkipää**